

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 40/2017-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júla 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Kuzmányho 29, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Rybár, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. mája 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Oboer 331/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. mája 2015 v konaní sp. zn. 4 Oboer 331/2014 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. mája 2015 v konaní sp. zn. 4 Oboer 331/2014 **z r u š u j e** a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov) na účet jej právneho zástupcu, spoločnosti JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Kuzmányho 29, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. septembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na právnu pomoc zaručeného čl. 47 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 28. mája 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Oboer 331/2014.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka v procesnom postavení povinnej podala na Okresnom súde Pezinok (ďalej len „okresný súd“) návrh na zastavenie exekúcie a jej vyhlásenie za neprípustnú podľa § 57 ods. 1 písm. g) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení účinnom v rozhodnom čase a následne i návrh na odklad exekúcie podľa § 56 ods. 2 Exekučného poriadku. Navrhované zastavenie exekúcie odôvodnila názorom, že rozhodcovský rozsudok nenapĺňa znaky materiálnej vykonateľnosti, nepredstavuje platný exekučný titul a vychádza z neprijateľnej zmluvnej podmienky.

3. Okresný súd uznesením č. k. 1 Er 353/2012-161 zo 16. mája 2012 prvým výrokom odklad exekúcie nepovolil a druhým výrokom zamietol návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie.

4. Odvolanie sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 21 CoE 118/2013-181 z 30. septembra 2013 odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom v rozhodnom čase (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“), pretože dospel k záveru, že z § 56 ods. 7 Exekučného poriadku v spojení s § 202 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vyplýva neprípustnosť odvolania proti uzneseniu o nepovolení odkladu exekúcie a z § 58 ods. 5 Exekučného poriadku v spojení s § 202 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku zas rezultuje neprípustnosť odvolania proti uzneseniu exekučného súdu o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie.

5. Sťažovateľka podala proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, pričom prípustnosť dovolania i dovolací dôvod založila na § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, teda na odňatí možnosti konať pred súdom. Podľa jej názoru z § 58 ods. 4 Exekučného poriadku nevyplývalo, že by bolo odvolanie prípustné len proti rozhodnutiu exekučného súdu, ktorým bolo povolené zastavenie exekúcie. Poukázala aj na judikatúru najvyššieho súdu podporujúcu tento jej právny názor.

6. Najvyšší súd uznesením z 28. mája 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Oboer 331/2014 dovolanie sťažovateľky odmietol. Citujúc dotknuté ustanovenia Exekučného poriadku, najvyšší súd k odloženiu exekúcie uviedol, že v § 56 ods. 7 Exekučný poriadok *„pripúšťa odvolanie proti rozhodnutiu, ktorým bol povolený odklad, z gramatického výkladu ktorého ustanovenia vyplýva, že proti rozhodnutiu, ktorým odklad exekúcie povolený nebol, odvolanie prípustné nie je“*. K požadovanému zastaveniu exekúcie zas najvyšší súd poukázal *„na právny názor vyplývajúci z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/171/2012 zo dňa 25. 07. 2012, na ktorý správne poukázal aj súd odvolací v odôvodnení svojho rozhodnutia, z ktorého vyplýva, že pod rozhodnutiami podľa § 57 ods. 1 písm. a/, b/, f/ až h/ a k/ EP možno rozumieť len uznesenia o zastavení exekúcie..., pričom uznesenie o zamietnutí návrhu povinného na zastavenie exekúcie takýmto rozhodnutím nie je. Proti takému uzneseniu preto odvolanie prípustné nie je.*

Pridržiavajúc sa právneho názoru vysloveného najvyšším súdom vo vyššie označenom rozhodnutí, majú na pamäti snahu o predĺženie predlžovania exekučného

konania v dôsledku rozhodovania o opravnom prostriedku povinného proti uzneseniu exekučného súdu o zamietnutí jeho návrhu na zastavenie exekúcie, dovolací súd sa stotožňuje s rozhodnutím odvolacieho súdu aj v tej jeho časti, v ktorej odmietol odvolanie povinnej i proti výroku uznesenia exekučného súdu, ktorým zamietol jej návrh na zastavenie exekúcie. Dovolací súd má za to, že takýmto postupom (rozhodnutím) odvolacieho súdu k odňatiu možnosti povinnej pred ním konať, nedošlo.“

7. V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka zopakovala právny názor, podľa ktorého z § 58 ods. 4 Exekučného poriadku vyplýva prípustnosť odvolania nielen proti pozitívnemu rozhodnutiu exekučného súdu o návrhu na zastavenie exekúcie, ale aj proti rozhodnutiu, ktorým exekučný súd takýto návrh zamietne. Svoju preferenciu založila na komparácii s inými ustanoveniami Exekučného poriadku regulujúcimi prípustnosť odvolania proti typizovaným rozhodnutiam exekučného súdu, z ktorých podľa jej mienky vyplýva, že *„ak by bolo zámerom zákonodarcu a účelom zákona vylúčenie možnosti podať odvolanie voči rozhodnutiu, ktorým sa odmietlo zastavenie exekúcie, bolo by to jednoznačne v zákone uvedené“*. Sťažovateľka tiež poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých na spornú právnu otázku vyslovil opačný právny názor (uznesenie zo 14. januára 2010 v konaní sp. zn. 5 Cdo 327/2009, uznesenie z 19. septembra 2012 v konaní sp. zn. 4 Cdo 207/2012) v porovnaní so záverom najvyššieho súdu v sťažnosťou napadnutom uznesení. Podľa sťažovateľky preto najvyšší súd *„neaplikoval respektíve aplikoval nesprávne ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku, ktoré zakladá právo podať odvolanie v presne vymedzených hraniciach a použitím vhodných výkladových metód, v súlade so zachovaním právnej istoty, čím zjavne narušil kontinuálnosť rozhodovacej praxe ako aj právnu istotu rozhodovania.*

K porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy..., resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... môže dôjsť nielen postupom všeobecného súdu, ktorý je založený na zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich možnosti odvolania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle (napr. v prípade prehnaného formalizmu), ale v neposlednom rade aj v takom prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k príslušnosti súdu celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné.“

8. Sťažovateľka v sťažnosti rekapitulovala aj podstatné časti dôvodov jej návrhu na zastavenie exekúcie, ako aj súdnu judikatúru o otázke, ktorá tvorila meritum tohto jej návrhu (neprimeranosť rozhodcovskej doložky).

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 40/2017-12 z 24. januára 2017 prijal sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti (namietané porušenie základného práva podľa čl. 47 ods. 2 ústavy) sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

10. Následne ústavný súd 2. februára 2017 vyzval najvyšší súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke sťažnosti a na stanovisko k možnému upusteniu od ústneho pojednávania vo veci.

11. Najvyšší súd doručil 10. marca 2017 ústavnému súdu vyjadrenie, v ktorom súhlasil s upustením od ústneho pojednávania o sťažnosti. Vo vecnej rovine k § 58 ods. 4 Exekučného poriadku zdôraznil, že *„pri výklade predmetného ustanovenia... vychádzal z jeho jazykového a gramatického výkladu, prihliadajúc na skutočnosť, že opačný názor iných senátov najvyššieho súdu (napr. v rozhodnutiach sp. zn. 1Cdo/308/2006, 3Cdo/306/2008 a 3 Cdo/130/2009), podľa ktorého z hľadiska prípustnosti odvolania v zmysle § 58 ods. 4 EP je právne irelevantné, či odvolanie smeruje proti rozhodnutiu o zastavení exekúcie alebo proti rozhodnutiu o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie, nie je podporený bližšou argumentáciou (tak, ako to uviedol najvyšší súd vo vyššie označenom uznesení 6Cdo/171/2012).*

Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na to, že v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa vyskytli prípady odlišnej interpretácie ust. § 58 ods. 4 EP (v uzneseniach sp. zn. 5Cdo/327/2003 a 4Cdo/207/2012), najvyšší súd zdôrazňuje, že prípady odlišnej interpretácie, resp. výkladu právnych noriem v skutkovo rovnakých, prípadne podobných

veciach je prirodzenou súčasťou súdneho systému vôbec a aj v rozhodovacej praxi senátov najvyššieho súdu môže byť riešenie interpretačných a aplikačných problémov spojené s kratším či dlhším procesnom postupným zjednocovaním názorov, kedy nie je vylúčená možnosť výskytu rozhodnutí spočívajúcich na odlišných alebo až protichodných názoroch.

Senát najvyššieho súdu, ktorý vo veci sťažovateľky rozhodol odmietnutím jej dovolania, svoje závery náležite odôvodnil, rozhodnutie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle (v tom čase platnom a účinnom) § 157 ods. 2 O. s. p., preto v jeho postupe (zaujatí iného právneho názoru, odlišného od názorov iných senátov najvyššieho súdu v rozhodnutiach menovaných sťažovateľkou), nemožno automaticky vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Naviac, ani jednému rozhodnutiu najvyššieho súdu, riešiacich obdobnú, resp. totožnú právnu problematiku, nemožno pripísať vyššiu či nižšiu silu, resp. autoritu, nakoľko tieto odzrkadľujú názory senátov (resp. väčšiny senátu) najvyššieho súdu v individuálne, ním prejednávanvej veci.“

12. Najvyšší súd je toho názoru, že „uznesením sp. zn. 4Oboer/331/2014 z 28. mája 2015, k porušeniu sťažovateľkou namietaných práv nedošlo“.

13. Vyjadrenie najvyššieho súdu zaslal ústavný súd 16. marca 2017 právnenému zástupcovi sťažovateľky s možnosťou zaujať k nemu stanovisko.

14. V stanovisku doručenom ústavnému súdu 6. apríla 2017 sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci. K vecnej stránke vyjadrenia najvyššieho súdu uviedla, že zotrváva na sťažnosti v rozsahu namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, pričom podľa jej názoru „vo vyjadrení neboli zo strany NSSR také skutočnosti, ktoré by predmetnú sťažnosť vyvrátili, resp. iným právne relevantným spôsobom spochybnili. Najmä v ňom absentuje akákoľvek zmienka o dôvodoch a príčinách legitimácie nezákonnej exekúcie (pre nezákonnosť exekučného titulu) všeobecnými súdmi.“

15. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení

sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí.

II.

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

19. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07).

20. Obsahová stránka výhrad prednesených v prerokúvanej sťažnosti voči napadnutému dovolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu sa koncentruje do kritiky právneho záveru najvyššieho súdu o interpretácii § 58 ods. 5 Exekučného poriadku. Kým najvyšší súd formuloval názor, podľa ktorého odvolanie je prípustné len proti uzneseniu exekučného súdu, ktorým zastaví exekúciu, sťažovateľka je presvedčená, že odvolanie musí byť prípustné aj proti negatívnemu rozhodnutiu exekučného súdu o návrhu na zastavenie exekúcie.

21. Podľa § 57 ods. 1 Exekučného poriadku exekúciu súd zastaví, ak exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať.

22. Podľa § 58 ods. 5 Exekučného poriadku proti rozhodnutiam podľa § 57 ods. 1 písm. a), b), f) až h) a k) je prípustné odvolanie.

23. Primárnou úlohou ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je výklad jednoduchých zákonov. Na to sú v ústavnom systéme Slovenskej republiky povolané všeobecné súdy. V početnej sťažnostnej judikatúre ústavný súd neustále zdôrazňuje, že aj keby nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, mohol by nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. Skutkové a právne závery všeobecného súdu teda môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

24. Inak povedané, samotný rozpor výkonu verejnej moci so zákonom nepostačuje na zásah ústavného súdu v konaní o tzv. ústavných sťažnostiach. K eventuálne zistenej nezákonnosti musí pristúpiť aj negatívna interferencia do niektorého zo základných práv a slobôd, na ochranu ktorých je ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy povolaný. Dôvodom vysvetleného prístupu ústavného súdu je skutočnosť, že základné práva a slobody majú povahu subjektívnych práv, ktorých hlavným účelom je chrániť formálne slabšieho jednotlivca pred zneužitím prostriedkov verejno-mocenských prostriedkov.

25. Na podklade prezentovaných názorov vyplývajúcich z ustálenej, doktrinálne založenej judikatúry ústavného súdu by sa na prvý pohľad mohlo zdať, že sťažnosť sťažovateľky nemôže byť úspešná, keďže pramení v spore o výklad jednoduchého zákona. Ústavný súd však v priebehu konania na základe argumentácie sťažovateľky i vyjadrenia najvyššieho súdu ako odporcu dospel k zisteniam, ktoré ústavno-súdny zásah do spornej

kauzy odôvodňujú. V posudzovanom prípade totiž nejde len o otázku formálne poňatej zákonnosti.

26. V dôsledku výkladového postoja krajského súdu ako súdu odvolacieho neboli námietky sťažovateľky voči zamietnutiu jej návrhu na zastavenie exekúcie meritórne všeobecným súdom prerokované. K jej odvolaniu nezaujal meritórne žiaden orgán poskytujúci súdnu ochranu stanovisko. Popísané odmietnutie sa podľa názoru ústavného súdu priamo dotýka základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu i jej práva na spravodlivé súdne konanie, pretože v materiálnej perspektíve nadobúda podobu odmietnutia spravodlivosti (*denegationis iustitiae*). Za týchto okolností výkladový postoj krajského súdu a následne i najvyššieho súdu nemožno považovať len za interpretáciu jednoduchého zákona, ale za interpretáciu, ktorá musí nevyhnutne rešpektovať požiadavku ústavnej konformity (čl. 152 ods. 4 ústavy), teda aj súladu s katalógom základných práv a slobôd.

27. „Problém“ prípustnosti odvolania v exekučných konaniach nie je pre ústavný súd (ani pre všeobecné súdy) nový. Dvojinštančnosť súdneho konania ústavný súd viackrát postavil do pozície obsahového komponentu základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 195/06, III. ÚS 239/08, III. ÚS 385/08), no právny poriadok pozná nepreberné množstvo situácií, keď zásada dvojinštančnosti musí ustúpiť inému konfliktnému záujmu, ktorý zákonodarca vyhodnotil ako dominantnejší. Rovnakým spôsobom sú pri prerokúvaní konkrétnych káuz povinné vyvažovať aj všeobecné súdy.

28. Skúmanie prípustnosti odvolania podľa § 58 ods. 5 Exekučného poriadku ponúka *prima facie* riešenie spočívajúce v preferencii účelu exekučného konania i jeho podstaty. Najvyšší súd to v odôvodnení napadnutého uznesenia vyjadril zrozumiteľne, keď uviedol, že *„majúc na pamäti snahu o predídenie predlžovania exekučného konania v dôsledku rozhodovania o opravnom prostriedku povinného proti uzneseniam exekučného súdu o zamietnutí jeho návrhu na zastavenie exekúcie, dovolací súd sa stotožňuje s rozhodnutím odvolacieho súdu aj v tej jeho časti, v ktorej odmietol odvolanie povinnej i proti výroku uznesenia exekučného súdu, ktorým zamietol jej návrh na zastavenie exekúcie“*.

29. Ústavný súd však zdôrazňuje, že základné právo na súdnu ochranu v sebe inkorporuje viacero čiastkových požiadaviek (kvalita odôvodnení súdnych rozhodnutí, ústavná konformita výkladu, zákaz odmietnutia spravodlivosti a pod.), ku ktorým jeho vlastná judikatúra zaraďuje aj požiadavku ochrany právnej istoty v podobe ochrany legitímnych očakávaní.

30. Už mnohokrát ústavný súd judikoval, že k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05).

31. Ústavný súd neopomína, že rozdiely v súdnych rozhodnutiach sú prirodzene obsiahnuté v každom súdnom systéme, ktorý je založený na existencii viacerých nižších súdov s obmedzenou územnou pôsobnosťou. Úlohou najvyššieho súdu je práve usmerňovať tieto protirečivé rozsudky [rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Zielinski, Pradal, Gonzales a ďalší v. Francúzsko, sťažnosti č. 24846/94 a č. 34165/96 až č. 34173/96, bod 59]. Podľa názoru ESLP je preto v rozpore s princípom právnej istoty, ktorý je zahrnutý v niekoľkých článkoch dohovoru a tvorí jeden zo základných elementov právneho štátu, situácia, keď najvyšší súd (ako zjednocovateľ rozdielnych právnych názorov) je sám zdrojom hlbokých a trvalých inkonzistencií (m. m. rozhodnutie ESLP vo veci Beian v. Rumunsko, sťažnosť č. 30658/05). Rozporné právne názory najvyššieho súdu na identické situácie sú tak v konečnom dôsledku spôsobilé podkopávať dôveru verejnosti v súdny systém (m. m. rozhodnutie ESLP vo veci Sovtransavto Holding v. Ukrajina, sťažnosť č. 48553/99).

32. Z rozsudku ESLP Beian v. Rumunsko zo 6. 12. 2007 vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený

na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

33. Sťažovateľka vo svojom dovolaní proti odvolaciemu uzneseniu krajského súdu poukázala na skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré vychádzali z právneho názoru, podľa ktorého § 58 ods. 5 Exekučného poriadku pripúšťa odvolanie nielen proti pozitívnym (zastavenie) rozhodnutiam exekučného súdu podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku, ale aj proti rozhodnutiam negatívnym (zamietnutie návrhu na zastavenie). Najvyšší súd existenciu týchto rozhodnutí ani v odôvodnení napadnutého uznesenia, ani vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľky nepoprel. Nenamietal ani ich nepoužiteľnosť v rovine skutkovej alebo právnej. Ba samotný najvyšší súd vo vyjadrení k sťažnosti sťažovateľky uviedol ďalšie svoje rozhodnutia (1 Cdo 308/2006, 3 Cdo 206/2008 i 3 Cdo 130/2009) vychádzajúce z právneho názoru totožného s tým sťažovateľkiným. Opačný právny názor najvyšší súd zaujal vo veci sp. zn. 6 Cdo 171/2012, ako aj v sťažovateľkinej veci.

34. Dokumentovanú judikatúru vyhodnocuje ústavný súd ako dôkaz trvalo existujúcej nejednotnosti rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ako najvyššej úrovne sústavy všeobecných súdov v Slovenskej republike. Práve konštatovaná trvalosť rozporov v pohľade na interpretáciu § 58 ods. 5 Exekučného poriadku spochybňuje argument najvyššieho súdu použitý vo vyjadrení k sťažnosti sťažovateľky, podľa ktorého *„prípady odlišnej interpretácie... je prirodzenou súčasťou súdneho systému vôbec a aj v rozhodovacej praxi senátov najvyššieho súdu môže byť riešenie interpretačných... problémov spojené s kratším či dlhším procesom postupného zjednocovania názorov...“*. Postoj najvyššieho súdu nemožno akceptovať práve s ohľadom na nejednotnosť jeho judikatúry trvajúcu už príliš dlho. Prirodzenosť odlišností v judikatúre prezentovaná najvyšším súdom odhliada od dopadu tejto nejednotnosti na základné práva účastníkov súdnych konaní (v tomto prípade sťažovateľky). Najvyšší súd rozdielnosť interpretačných pohľadov považuje

za prirodzenú, no ústavný súd zdôrazňuje, že práve právna istota účastníkov súdnych konaní nemôže judikátorne rozpory ospravedlňovať donekonečna. Osobitne vo vzťahu k sťažovateľke to platí s ohľadom na skutočnosť, že si početnej judikatúry najvyššieho súdu potvrdzujúcej jej vlastnú výkladovú verziu § 58 ods. 5 Exekučného poriadku bola vedomá, a preto jej legitímne očakávania tvoriace súčasť požiadavky právnej istoty neboli iluzórne, ale reálne.

35. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v identických veciach týkajúcich sa interpretácie a aplikácie § 58 ods. 5 (predtým ods. 4) Exekučného poriadku v nadväznosti na § 202 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku uplatňoval rozdielnu judikatúru, čím spochybňoval princíp právnej istoty ako jeden z princípov právneho štátu, ktorý sú povinné pri svojej rozhodovacej činnosti rešpektovať všetky orgány verejnej moci a ktorý je vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu o porušovaní základných práv alebo slobôd garantovaných ústavou (m. m. IV. ÚS 383/08).

36. Na uvedenom podklade ústavný súd uzatvára, že v okolnostiach posudzovaného prípadu nemožno akceptovať obranu najvyššieho súdu založenú na názore, že nie každá diskontinuita súdnej judikatúry je spôsobilá porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V napadnutom uznesení najvyšší súd nevysvetlil dostatočným spôsobom odchýlenie sa od rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré boli dovedty vydané v skutkovo a právne identických dovolacích kauzách. Nejednotnosť judikatúry najvyššieho súdu tak v posudzovanom prípade má za následok porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

37. Aj ústavný súd ako orgán verejnej moci je pravdaže povinný rešpektovať svoju vlastnú rozhodovaciu prax. Ako už bolo uvedené, s problémom prípustnosti odvolania proti zamietavým rozhodnutiam exekučných súdov o návrhoch na zastavenie exekúcie sa ústavný súd v sťažovateľkinej veci nestretol prvýkrát.

38. Vo veci sp. zn. IV. ÚS 320/2014, citujúc § 58 ods. 5 Exekučného poriadku, zosumarizoval, že v teórii síce existujú pochybnosti o tom, či spojenie „rozhodnutie podľa“ má zahŕňať aj negatívne rozhodnutia, teda uznesenia o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie v týchto prípadoch (tak napr. Števček In: Števček, M., Ficová, S. a kol. Exekučný poriadok. Komentár. Praha : C. H. BECK, 2011, s. 156), súdna prax však väčšinovo tieto pochybnosti neakceptuje. Hoci v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu sa ojedinele zastáva názor, že odvolanie v týchto prípadoch prípustné nie je (porov. napr. 6 Cdo 171/2012), väčšina ostatných senátov zastáva názor, podľa ktorého je odvolanie proti rozhodnutiu o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie prípustné (porov. napr. 3 Cdo 130/2009, 3 Cdo 306/2008, 4 Cdo 207/2012, 5 Cdo 327/2009, implicitne aj 7 Cdo 154/2011). S prihliadnutím na uvedené a citované prax najvyššieho súdu preto samotný ústavný súd viackrát uzavrel, že proti výroku uznesenia okresného súdu o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie je odvolanie prípustné (I. ÚS 100/2011, m. m. II. ÚS 232/2012, II. ÚS 412/2013, IV. ÚS 529/2011 i IV. ÚS 320/2014).

39. Jedinou výnimkou je prípad, keď ústavný súd nespochybnil ústavnú konformitu záveru najvyššieho súdu, podľa ktorého je odvolanie prípustné len proti „pozitívnemu“ rozhodnutiu súdu, t. j. proti rozhodnutiu, ktorým súd exekúciu zastaví, avšak (*argumentum a contrario*) odvolanie nie je prípustné proti „negatívnejmu“ rozhodnutiu, t. j. proti rozhodnutiu, ktorým súd návrh na zastavenie exekúcie zamietne, resp. mu nevyhoví (uznesenie sp. zn. II. ÚS 224/2012 zo 4. júla 2012). Tento názor sa ale javí ako prekonaný nielen najvyšším súdom (vzhľadom na už uvedené rozhodnutia), ale aj uvedeným senátom ústavného súdu tak, ako to vyplýva z jeho neskoršej rozhodovacej činnosti (II. ÚS 232/2012, II. ÚS 412/2013). Ústavný súd v okolnostiach danej veci nezistil dôvod na iné posúdenie veci, ako je právny názor už vyjadrený v rozhodnutiach iných senátov.

40. Za daných okolností, berúc do úvahy hľadisko právnej istoty ako jedného z ústavne presadzovaných interpretačných prístupov k realizácii jednoduchého práva, ale zohľadňujúc i vlastnú stabilizovanú judikatúru, dospel ústavný súd k záveru, že uznesenie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky ako neprípustné, nie je ústavne tolerovateľné. Najvyšší súd nedostatočne rešpektoval právnu istotu sťažovateľky, neučinil

tak zadosť ani požiadavke materiálnej rovnosti, a preto je jeho odmietavé uznesenie dôsledkom takého uplatnenia § 58 ods. 5 Exekučného poriadku na okolnosti sťažovateľkinej veci, ktoré je v rozpore s čl. 152 ods. 4 ústavy i so základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu, keďže napadnuté uznesenie bolo právne záväzným výsledkom poskytnutia súdnej ochrany sťažovateľke. Bolo preto potrebné vysloviť, že uznesením najvyššieho súdu z 28. mája 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Oboer 331/2014 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu i jej právo na spravodlivé súdne konanie (bod 1 výroku tohto nálezu).

41. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

42. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu i jej práva na spravodlivé súdne konanie, bolo potrebné využiť právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, zrušiť sťažnosťou atakované uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

43. Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

44. Po vrátení veci najvyšší súd opätovne o dovolaní sťažovateľky rozhodne, pričom bude povinný preskúmať danosť dôvodu zmätočnosti spočívajúceho v odňatí možnosti konať pred súdom v dôsledku toho, že krajský súd sa ako súd odvolací v prostredí vtedy účinnej právnej úpravy odmietol zaoberať odvolacími námietkami sťažovateľky. Najvyšší súd bude povinný dôsledne sa vysporiadať so svojou vlastnou judikatúrou tak, aby legitímnym očakávaniam sťažovateľky bola poskytnutá ústavne akceptovateľná právna ochrana, a to či už v podobe vyhovenia jej dovolaniu, alebo v podobe náležitého zdôvodnenia odklonu do stabilizovanej judikatúry, ktoré sa bude zakladať na objasnení takých jedinečností prerokúvanej sťažovateľkinej veci, ktoré naznačený odklon dokážu ospravedlniť.

III.

45. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

46. Sťažovateľka navrhla priznať jej náhradu trov právneho zastúpenia. V petite sťažnosti, ktorým je ústavný súd podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde viazaný, si uplatnila nárok na náhradu trov za dva úkony právnej služby v sume 269,58 €.

47. Ústavný súd vzhľadom na výsledok meritórneho prerokovania sťažnosti považoval za potrebné priznať sťažovateľke náhradu trov konania za dva úkony právnej služby poskytnutej jej právnym zástupcom, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia, ako aj za písomné podanie – sťažnosť.

48. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

49. Úkony právnej služby boli vykonané v roku 2015. Základná tarifa podľa § 11 ods. 3 vyhlášky je 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 839 € pre úkony v roku 2015), čo predstavuje za jeden úkon v roku 2015 odmenu v sume 139,83 € a k tomu režijný paušál za jeden úkon v sume 8,39 €.

50. Náhrada trov právneho zastúpenia vo vzťahu k prevzatiu a príprave zastúpenia sťažovateľky, ako aj k podaniu sťažnosti predstavuje 279,66 €. K tomu bolo potrebné pripočítať dvakrát režijný paušál, teda dvakrát po 16,78 €. Sťažovateľka má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 296,44 €. Avšak vzhľadom na to, že v sťažnostnom petite si uplatnila predmetný nárok iba v sume 269,58 €, priznal jej ústavný súd náhradu trov konania v takto uplatnenej sume, ktorá teda predstavuje 269,58 € (bod 3 výroku tohto nálezu), pričom najvyšší súd je povinný zaplatiť ju na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

51. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2017